

افسانه

وینسنت واکس

مطهر بهار (مجموعه نثرهای برگزیده)

مکتوب‌های بهار و نثرهای دیگر

در ادامه آثار وی که در مجله «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

و در کتاب «نقد و نظر» به چاپ رسیده است

مطهر بهار

افسانه اسکندر

نگارخانه
نشر نگاه معاصر

گزارشی از دست‌رفته به زبان پارسی میانه

دربوش درویشی

نگاره

افسانه اسکندر

گزارشی از دست رفته به زبان پارسی میانه
نویسنده: داریوش درویشی
ناشر: نشر نگاه معاصر (وابسته به مؤسسه پژوهشی نگاه معاصر)
مدیر هنری: باسم الرسام
طراح روی جلد: کوروش شبگرد
لیتوگرافی: نوید
چاپ و صحافی: پیکان
نوبت چاپ: یکم، ۱۴۰۱
شمارگان: ۵۵۰
قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۹۰-۱۱۸-۹

- سرشناسه : درویشی، داریوش، ۱۳۶۴ -
عنوان و نام پدیدآور : افسانه اسکندر : گزارشی از دست رفته به زبان پارسی میانه /
داریوش درویشی
مشخصات نشر : تهران : نگاه معاصر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری : ۲۲۳ ص. ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک : 978-622-290-118-9
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
عنوان دیگر : گزارشی از دست رفته به زبان پارسی میانه.
موضوع : اسکندر مقدونی، ۳۵۶ - ۳۲۳ ق.م. — درادبیات.
Alexander, the Great-- In literature
موضوع : اسکندر مقدونی، ۳۵۶ - ۳۲۳ ق.م.
موضوع : Alexander the Great، 356- 323 B. C.
رده بندی کنگره : PIR4009
رده بندی دیویی : ۰/۸۳۵۱۵۸
شماره کتابشناسی ملی : ۸۷۵۳۷۲۲
اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیپا

نشانی: تهران | مینی سیتی | شهرک محلاتی | فاز ۲ مخابرات | بلوک ۳۸ | واحد ۲ شرقی

۲۲۴۴۸۴۱۹

negahe.moaser94@gmail.com

nasher_negahemoaser

کتابخانه

کتابخانه عمومی
 اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی
 شهرستان خرمین
 خرمین، خرمین، خرمین
 خرمین، خرمین، خرمین
 خرمین، خرمین، خرمین
 خرمین، خرمین، خرمین
 خرمین، خرمین، خرمین
 خرمین، خرمین، خرمین
 خرمین، خرمین، خرمین

کتابخانه

ردیف	عنوان کتاب	نویسنده	تعداد
۱	کتابخانه عمومی	...	...
۲	کتابخانه عمومی	...	...
۳	کتابخانه عمومی	...	...
۴	کتابخانه عمومی	...	...
۵	کتابخانه عمومی	...	...
۶	کتابخانه عمومی	...	...
۷	کتابخانه عمومی	...	...
۸	کتابخانه عمومی	...	...
۹	کتابخانه عمومی	...	...
۱۰	کتابخانه عمومی	...	...
۱۱	کتابخانه عمومی	...	...
۱۲	کتابخانه عمومی	...	...
۱۳	کتابخانه عمومی	...	...
۱۴	کتابخانه عمومی	...	...
۱۵	کتابخانه عمومی	...	...
۱۶	کتابخانه عمومی	...	...
۱۷	کتابخانه عمومی	...	...
۱۸	کتابخانه عمومی	...	...
۱۹	کتابخانه عمومی	...	...
۲۰	کتابخانه عمومی	...	...

۱۲۷	۵۶	
۱۲۹	۵۸	
۱۴۲	۶۵	
۱۶۱	۶۵	
۱۵۲		
۱۵۴	۹۹	
	۶۹	
		سیاهه
۱۱		سپاسگزاری
		اندره‌هازش
۱۵		سرآغاز: گذر از میان فرهنگ‌ها
۱۷		پرسش بنیادین
		بخش
۲۱		نگاهی به سرچشمه‌ها
		نخست
۲۱		اندره‌هازش
۲۱		آلکساندروس راستین و افسانه‌ای
۲۳		سرچشمه‌ی آشنایی با آلکساندروس افسانه‌ای
۲۷		یک برگردان سریانی
۳۰		افسانه‌ی گیلگمش
۳۰		دفتر اخنوخ
۳۱		سرود مروارید
۳۳		بندهشن ایرانی
۳۴		دفتر مُنگ
۳۴		اسکندرنامه‌های پارسی
۳۹		ساختمان افسانه‌ی سریانی
		بخش دوم
۳۹		پهلوان دین گستر
۴۴		داستان سریانی و چکیده‌ی تازی

۴۵	نام ذوالقرنین	
۵۱	مرگ و دریای آلوده‌ی باختری	
۵۳	افسانه‌ی برهنگان	
۵۴	یأجوج و مأجوج	
۶۱	دیوار بزرگ	
۶۶	گزارشی فرجام‌شناسانه	
۶۹	درون‌مایه‌ی افسانه‌ای ایرانی	بخش سوم
۶۹	اندره‌هازش: وام‌افسانه‌ها	
۷۲	تهیگی در داستان	
۷۴	جست‌وجوی آب زندگی	
۸۳	تاریکستان	
۸۳	پاسخ نخست: راه زیرزمینی آلساندروس	
۸۷	پاسخ دوم: آلساندروس پرنده	
۹۸	ذوالقرنین پرنده	
۱۰۲	گستاخی و کیفر	
۱۱۱	سیمایش فرجامین	
۱۱۳	یادداشت افزوده:	
	پیر سبز در افسانه‌ی آلساندروس	
۱۱۷	ارزیابی زبان‌شناسانه	بخش چهارم
۱۱۷	اندره‌هازش	
۱۱۹	جست‌وجوی واژه‌شناسانه‌ی افسانه‌ی سریانی	
۱۲۱	(۱) شکست‌های آوایی	
۱۲۶	(۲) واژگان و برهم‌نهشته‌های پارسی	
۱۳۳	(۳) نام‌ها	

۱۳۷	(۴) داده‌های جهان‌شناختی	
۱۳۹	(۵) پارسی میانه، چون زبان میانجی	
۱۴۳	(۶) گرده‌برداری	
۱۴۹	سیمایش فرجامین	
۱۵۳	ارزیابی گاه‌شمارانه	بخش پنجم
۱۵۳	اندره‌هازش	
۱۵۴	زمان پیدایش گزارش سریانی	
۱۶۱	ارزیابی گاه‌شمارانه‌ی گزارش پارسی میانه	
۱۶۴	سیمایش فرجامین	
۱۷۱	سیمایش فرجامین	بخش ششم
	آلکساندروس گجسته و آلکساندروس پهلوان	
۱۷۹		سیاهه‌ی نگاره‌ها
۱۹۷		سرچشمه‌ها
۲۲۵	نام کسان	نام‌نامه
۲۳۵	نام دفترها	

اندرهازش^۱

سپاسگزاری

دفتری که در پیش دارید، پاسخی به شماری از پرسش‌های فرهنگی نویسنده است که امید دارد چراغی خُرد در گوشه‌ای از فرهنگ بر افروخته باشد. یاری گشاده‌دستانه‌ی استادان و دوستان نویسنده، بی‌گمان آتش این امید را در جان نویسنده، بیش افروخته است. سپاس گزاردن از این سروران در این نوشته‌ی کوتاه، شذنی نخواهد بود؛ با این همه، خواهم کوشید کسانی را یاد کرده و سپاس گزارم که راهی به نویسنده نمودند و در بازخوانی و ویراستن کژی‌های این نوشته بهره‌ای

^۱ واژه‌ی εἰσαγωγή در زبان یونانی، در زبان لاتینی همواره با intrōductiō نمایندگی می‌شود. پیشوند εἰς- یونانی در این برابر نهاده، به پیشوند Intro- برگردانده شده و برآیه‌ای از کارواژه‌ی dūcō، به جای برآیه‌ای از کارواژه‌ی ἄγω نشسته است. برگردان پارسی که برای کارواژه‌ی ἄγω در زبان پارسی نو می‌توان پیش نهاد، «هاختن» است. کارواژه‌ی «هاختن» 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 [با خوانش hāxtan] با بن کنونی «هاز» 𐭠𐭣 [با خوانش hāz-] و بن‌نام «هازش» 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 [با خوانش hāzišn] در زبان پارسی میانه، به چم «فرماندهی کردن»، «باوراندن» و «دگرگون ساختن» به کار رفته است. از این روی، برآیه‌های آن را در برابر برآیه‌های کارواژه‌ی ἄγω در زبان یونانی آورده‌ایم که هم‌ریشه با این بن نیز هست و هر دو از ریشه‌ی هندو اروپایی کهن -ag^۱* بر آمده‌اند. (بن پارسی میانه‌ی 𐭠𐭣- را با 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 در سانسکریت، azaiti در اوستایی، sequor در لاتینی و 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 در ارمنی کهن بسنجید.) پیشوند لاتینی Intro-، با پیشوند پارسی «اندر» هم‌ریشه و هم‌چم است. این پیشوند را می‌توان با 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 (اوستایی، 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 پارسی میانه، 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 سانسکریت و 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 ارمنی کهن سنجید. بدین گونه، اندرهازش، برابر نهاده‌ای برای εἰσαγωγή یونانی و intrōductiō در زبان لاتینی خواهد بود.

داشتند. امید که کاستی‌های بی‌شمارِ این نوشته، یادکردِ نامِ ایشان را در این اندرهازشِ سپاس‌گویانه، کم ارج نساخته باشد. شاید این سیاهه، آن اندازه که باید، فراگیر نباشد؛ امید که دوستان و استادان بزرگواری که نام ایشان در این سیاهه نیامد، گناه آن را نه به گردن دژاندیشی نویسنده، که بر دوش یادآنبارِ ناهمراهِ او ی بگذارند.

نخست باید از پدر و مادر بزرگوار یاد کنم و شوربختیِ این که درگذشتِ پدر، اندکی پیش از آغاز نگارشِ این دفتر، نگارنده را سوگ‌جامه پوشاند، و اندوهِ نبودِ آن دستِ مهربانِ راهنمای را بر این همه اندوهِ انباشته بر اندوه افزود. پیش‌نویسِ این دفتر، در نوروز ۱۴۰۰ و شش ماه پس از درگذشتِ پدر فراهم آمد و پس از آن، درگیری با بیماریِ نوپدیدِ کورونا و خانه‌نشینیِ ناگزیرِ دوهفته‌ایِ پیامدِ آن بیماری، زمانی بسنده به نویسنده داد که آن پیش‌نویس را بازنگری و ویرایش کند. همراهی و پشتیبانیِ دلسوزانه‌ی همسرِ من، در روزهای دشوار و پر فراز و نشیبِ نگارشِ این دفتر، شایانِ آن گونه ارج‌گذاری‌ها است که از توانِ زبانِ تنگدستِ این نگارنده بیرون است.

محمد شکرِ فومشی، سعید عدالت‌نژاد، هادی خردمندپور و حمید نصری، چهار تن از استادان و دوستانِ گرامی، بزرگوارانه سراسرِ این دفتر را خواندند و پاره‌ایِ نارسایی‌ها را به نویسنده گزارش کردند. این بازخوانی، در میانِ فشرده‌ی برنامه‌های کاریِ ایشان، نگارنده را از گزاردنِ ارزشِ مهرشان ناتوان می‌دارد. آراستگی‌های دفتر، بی‌گمان فرجامِ این گشاده‌دستیِ ایشان است؛ چرا که نویسنده، همه‌ی پیشنهادهایِ ایشان را سودمند یافت و آنها را به جایِ نارسایی‌هایِ پیشین، در این دفتر جای داد. طاهر فتاحی، رنجِ ارزیابیِ یکی از فرازاها را بر خویش هموار کرد و یادداشت‌هایِ بسیار سودمندی برای بهسازیِ آن به دست نویسنده رساند که سپاس شایسته از مهر او، برای این نویسنده ناشدنی است.

برای چاپِ این نوشته نیز، کوششِ دوستان و همراهانیِ یاورِ نویسنده بوده است که از آن میان، فرهاد سلیمان‌نژاد بیش از همه کوشید و بی همراهیِ دوستانه و خستگی‌ناپذیر او، کارِ چاپِ این نوشته به زودی پیش نمی‌رفت. ناگفته پیداست که چه دشواری‌هایِ بسیاری در چاپِ نوشته‌ای با ویژگی‌هایِ دفترِ کنونی در کار است و از همین روی، این وام بر نویسنده است که از آقای اکبر قنبری و همکارانِ گرامی «نگاه

معاصر» نیز سپاس بگزارد که چاپ این دفتر را با مهر و چشم‌پوشی از کاستی‌ها و دشواری‌های فراوان آن پذیرا شدند.

از همه‌ی استادان و دوستانی که نام‌شان در این یادداشت برده شد و آنها که کوتاهی نویسنده، نام‌شان را بیرون از این سیاهه نهاد، شاگردانه و دوستانه سپاسگزارم. نیز از خواننده‌ی آگاه و فرهنگ‌دوست سپاس خواهم گزارد، که بی‌گمان دیدگان سنجش‌گرش، نارسایی‌ها و کاستی‌هایی را در این دفتر خواهد یافت و امید که آنها را به گوش نویسنده خواهد رساند تا راهی بهتر به نویسنده بنمایاند.

داریوش درویشی

بهار ۱۴۰۰ خورشیدی